

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE**

**DIRECȚIA GENERALĂ
ÎNVĂȚĂMÂNT
PREUNIVERSITAR**

**DIRECȚIA PENTRU
ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN LIMBILE
MINORITĂȚILOR**

**CENTRUL
NAȚIONAL DE EVALUARE ȘI
EXAMINARE**

Anexa nr.1 la MECȘ nr. 5575/28.10.2015

**CONCURS PENTRU OCUPAREA POSTURILOR DIDACTICE/
CATEDRELOR DECLARATE
VACANTE/ REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

DISCIPLINELE

**LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ,
METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII MAGHIARE
MATERNE**

**SPECIALIZAREA
ÎNVĂȚĂTORI/INSTITUTORI/
PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR**

**- București -
2015**

A. NOTĂ DE PREZENTARE

Programa se adresează învățătorilor, institutorilor și profesorilor pentru învățământul primar, care s-au înscris și vor susține concursul pentru ocuparea posturilor didactice/ catedrelor declarate vacante/ rezervate în învățământul preuniversitar.

În elaborarea programei s-au avut în vedere următoarele principii:

- principiul continuității formării inițiale și continue, realizat prin evoluție în carieră și dezvoltare profesională;
- principiul coerenței modular-tematice a programei, asigurat prin articularea proiectării ei, prin modul de elaborare a competențelor generale și specifice, prin modul de selectare a conținuturilor ce vor face obiectul evaluărilor vizate, prin diversitatea formelor și a strategiilor evaluative sugerate pentru a fi utilizate în contextul acestor examinări;
- principiul adecvării și armonizării finalităților și a conținuturilor învățământului primar românesc cu direcțiile și spiritual schimbărilor din societate;
- principiul optimizării și inovării activității în învățământul primar, prin asimilarea celor mai noi achiziții din științele educației și din științele conexe.

Programa concursului pentru ocuparea posturilor didactice/ catedrelor declarate vacante/ rezervate în învățământul preuniversitar a învățătorilor/ institutorilor/profesorilor pentru învățământ primar vizează competențe abordabile din perspectiva dimensiunii cognitive, procedural-aplicative și atitudinale și propune o tematică ce corespunde tendințelor în evoluția disciplinelor. Este structurată pe două secțiuni:

- *secțiunea 1* – discipline de specialitate - Limba și literatura maghiară maternă;
- *secțiunea 2* – metodică predării disciplinelor de specialitate - Metodică predării limbii și literaturii maghiare materne

B. SAJÁTOS KOMPETENCIÁK

A jelöltek az alábbi sajátos kompetenciák kialakítását bizonyítja:

- az irodalmi nyelv normáit betartó értekező szöveg alkotása
- irodalomelméleti ismeretek alkalmazása
- adott szöveg értelmezése
- adott szöveg műfaji besorolása
- az irodalmi szövegnek a kisiskolás világához való közelítése
- helyesírási ismeretek alkalmazása
- hangtani ismeretek és ezek alkalmazása
- jelentéstani ismeretek és ezek alkalmazása (elsődleges jelentés, átvitt jelentés, rokonértelműség, ellentétes jelentésű szavak, azonos alakú szavak)
- szókészlet-tani ismeretek és ezek alkalmazása (szókészlet, szókincs, a szókészlet változása)
- szófaj-tani, mondattani, szövegtani ismeretek és ezek alkalmazása
- a tantárgypedagógia tartalmainak összehangolása a pedagógia, pszichológia, didaktika újabb eredményeivel;
- a nyelvi, irodalmi és tantárgypedagógia tartalmainak összehangolása az elemi tagozatos tantervvel;
- a tartalmak gyakorlati jellegének a kiemelése
- az interdiszciplinaritás, a tantárgyterületek (nyelv és irodalom) integrációjának és az alkalmazhatóság elvének az érvényesítés
- a tanítási gyakorlat megújítása, a rugalmas gondolkodás, döntésképeség, kreativitás és együttműködés elvének érvényesítése;
- kommunikációs helyzetekhez igazodó helyes nyelvhasználat
- a magyar irodalom, gyermekirodalom ismerete, tudatos szövegértő képesség és saját vélemény megfogalmazása, érvelés
- anyanyelvi és jelentéstani ismeretek alkalmazása
- az irodalmi szöveghez és a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó tanulási helyzetek választása
- az anyanyelvhasználatot fejlesztő korszerű módszerek alkalmazása

C. TARTALMAK A MAGYAR NYELVHEZ, IRODALOMHOZ ÉS GYERMEKIRODALOMHOZ

I. Magyar nyelv

1. Hangtani és jelentéstani ismeretek: A szójelentés. Hangalak és jelentés viszonya (egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak). Magánhangzók, mássalhangzók, magánhangzótörvények, mássalhangzótörvények. A szótag, szótagolás és elválasztás.
2. A magyar helyesírás alapelvei
3. Szóalaktani ismeretek: A szótő és toldalékok. A toldalékok fajtái és funkciójuk.
4. Szófajtani ismeretek: Alapszófajok, viszonszóok és mondatszók
5. Mondattani ismeretek: Az egyszerű mondat. A mondatok kommunikációs funkciója (információközlő, érzelemkifejező, felszólító, kérdő mondatok).
6. Szövegtani ismeretek: A szöveg jellemzői. Szövegtípusok (ismeretközlő szövegek, irodalmi szövegek, publicisztikai szövegek, funkcionális szövegek).

II. Magyar irodalom, gyermekirodalom

1. Irodalomelméleti alapfogalmak adekvát alkalmazása

- A gyermekirodalom lírai műfajai. A vers témája, hangneme, vershelyzet, a vers szerkezete, műfajok, verstani alapismeretek, hasonlat, szóképek, retorikai alakzatok
- A gyermekirodalom epikai műfajai. Narrációs eljárások: történetalkítás, tér-és időszerkezet, időkezelés, cselekményvezetés, hősteremtés, elbeszélő, elbeszélői és szereplői szólamok (párbeszéd, monológ, leírás, elbeszélés)

2. A gyermekirodalom lírai műfajai

- A gyermekvers jellemzői
- A népi gyermeklír (mondókák, játékversek)
- A gyermeklír korszakai:
  - 19. század (pl. Arany János, Gyulai Pál, Móricz Zsigmond, Petőfi Sándor gyermekversei)
  - 20. század (pl. Áprily Lajos, József Attila, Kosztolányi Dezső, Szabó Lőrinc gyermekversei)
  - 21. század (pl. Fekete Vince, Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Lackfi János, László Noémi, Nemes Nagy Ágnes, Szabó T. Anna, Szilágyi Domokos, Tamkó Sirató Károly, Tandori Dezső, Tóth Krisztina, Weöres Sándor, Zelk Zoltán gyermekversei)

3. A gyermekirodalom epikai műfajai

- A népköltészet epikai műfajai. A népmese. A népmonda.
- Benedek Elek és Arany László meséi
- A műköltészeti mese (pl. Berg Judit, Döbrentey Ildikó, Dóka Péter, Hervay Gizella, Kányádi Sándor, Lázár Ervin, Máté Angi, Zágonyi Balázs meséi)
- A novella (pl. Móra Ferenc, Móricz Zsigmond novellái)
- A gyermek- és meseregény: (pl. Berg Judit, Csukás István, Fekete István, Fodor Sándor, Lázár Ervin, Móra Ferenc, Varró Dániel meseregényei)

Megjegyzés: A zárójelbe tett nevek csak a példa kedvéért soroltattak fel. A műfajhoz tartozó bármely szerző akármelyik műve, vagy művének részlete szerepelhet a tételek között.

SZAKIRODALOM A MAGYAR NYELVHEZ, IRODALOMHOZ ÉS GYERMEKIRODALOMHOZ

Az alábbiakban felsorolt szakirodalmi források egy része elektronikusan is elérhető.

1. Bálint Péter-Bódis Zoltán (szerk.): Változatok a gyermeklírúra. Didakt Kiadó, Debrecen, 2006.
2. Bognár Tas: A magyar gyermekvers. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2001.
3. Bognár Tas: Gyermekpróza. Világ- és magyar irodalom. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.
4. Fóris – Ferenczi Rita (szerk.): Együtt olvasni jó!, Egyetemi Kiadó, Kolozsvár, 2015.
5. Hegedűs Imre János: Benedek Elek. Monográfia. Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 2006.
6. Komáromi Gabriella: Gyermekirodalom. Helikon Kiadó, 2001.
7. Trencsényi László: Gyermekirodalom A-tól Z-ig. Fapadoskönyv.hu. 2013.
8. Végh Balázs Béla: A gyermekirodalom változatai. Korunk Komp-Press, 2007.
9. Végh Balázs Béla: Kalandozások a gyermekirodalomban. Savaria University Press, Szombathely, 2011.
10. A tartalmaknál felsorolt irodalmi művek

D. TARTALMAK A MAGYAR ANYANYELV TANTÁRGYPEDAGÓGIÁJÁHOZ

1. A szóbeli kommunikációs kompetencia fejlesztése

- Kommunikációs kompetencia fejlesztése. Kommunikációs kompetenciát fejlesztő gyakorlatok, nyelvi játékok, beszédművelési gyakorlatok.
- Az anyanyelvi tapasztalatszerzés képességének, a nyelvi megformálásra való érzékenységnek a fejlesztése.

2. Olvasástanítás-és az írott szövegértési kompetencia fejlesztése

- Hang- és betűtanítás.
- Az olvasástechnika fejlesztése. Olvasási gyakorlatok.
- A szövegértési kompetencia fejlesztése.
- A lírai alkotások feldolgozásának műveletrendje.
- Az elbeszélő típusú szövegek feldolgozásának műveletrendje.
- Tudományos, ismeretterjesztő szövegek feldolgozásának műveletrendje.
- Információk szerzése funkcionális szövegekből (szórólapok, használati utasítások, szabályzatok, menetrendek stb.).

3. Írástanítás és az írott szövegalkotási kompetencia fejlesztése

- Az írott betű tanítása.
- Az írástechnika fejlesztése. Írásgyakorlatok.
- A témához, műfajhoz, kommunikációs partnerhez, a kommunikáció céljához igazodó szövegek alkotása (elbeszélő, leíró, funkcionális).

4. A tanulás szervezése

- Az oktatási folyamat tervezése. A képességfejlesztő tanterv egységei és kapcsolatrendszere: alapkompenciák, sajátos kompetenciák, tartalmak. Az egyéni tervezés formái: kalendarisztikus terv, tematikus terv (a tanulási egység terve), óravázlat/forgatókönyvek.
- Tartalom és módszer összefüggése. A módszerválasztást meghatározó tényezők. Hagyományos és korszerű módszerek. A kooperatív módszerek.
- Szervezési módok és munkaformák az anyanyelvoktatásban. A frontális munka, az egyéni, pár- és csoportmunka.
- A tanulók önálló tanulása. Motiválás. Differenciálás és individualizálás.
- Az értékelés funkciói és folyamata az anyanyelvoktatásban. Diagnosztikus, formatív/folyamatos és szummatív értékelés. Értékelési stratégiák, eljárások és módszerek.

SZAKIRODALOM A MAGYAR ANYANYELV TANTÁRGYPEDAGÓGIÁJÁHOZ

(Az alábbiakban felsorolt szakirodalmi források egy része elektronikusan is elérhető)

1. Adamikné Jászó Anna: Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig. Trezor Kiadó, Budapest, 2001.
2. Adamikné Jászó Anna – Kálmánné Bors Irén – Kernya Rózsa – H. Tóth István: Az anyanyelvi nevelés módszerei. Általános iskola 1-4 osztály. Kaposvár, 2001.
3. Adamikné Jászó Anna (szerk): A magyar nyelv könyve. Trezor Kiadó, Budapest, 2007.
4. Ambrus Ágnes – Péter Lilla – Stark Gabriella: Gyakorlatközelben. Te mit választanál? Választható tantárgyak az elemi osztályokban, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2013.
5. Bárdos Jenő: A nyelvpedagógia fejlődése és tudatosulása. In. Nyelvpedagógiai kalandozások. Iskolakultúra, Pécs, 2004.
6. Bodoni Ágnes – Kádár Anna: Az óvodás- és kisiskoláskor játéka elméleti és módszertani megközelítésben, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2010.
7. Czimer Györgyi–Balogh László: Az irodalmi alkotótevékenység fejlesztése. Gényusz Könyvek, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, 2010.
8. Falus Iván: Az oktatás stratégiái és módszerei. In. Uő (szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.

9. Fóris-Ferenczi Rita: Anyanyelv-pedagógia. Kísérlet az elmélet(ek) és a gyakorlat egybehangolására. Erdélyi Tankönyvtanács. 2006.
10. Fóris-Ferenczi Rita, Orbán Gyöngyi et. all.: Beszélgetőkönyv a megértő irodalomoktatásról. T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2003.
11. Fűzfa Balázs (szerk.): Élményközpontú irodalomtanítás. A megértés felé. Pont Kiadó, Budapest, 2003.
12. Fűzfa Balázs (szerk.): Élményközpontú irodalomtanítás. Irodalomtankönyv ma. Pont Kiadó, Budapest, 2002.
13. Gordon Győri János (szerk.): Irodalomtanítás a világ kilenc oktatási rendszerében. Pont Kiadó, Budapest, 2003.
14. Józsa Krisztián (szerk.): Az olvasási képesség fejlődése és fejlesztése. Dinasztia Tankönyvkiadó, Budapest, 2006.
15. Kádár Annamária: Mesepszichológia. Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban, Kulcslyuk Kiadó, 2012.
16. Lénárd Sándor–Rapos Nóra: Fejlesztő értékelés. Gondolat Kiadó, Budapest, 2009.
17. Nagy József: XXI. század és nevelés. Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
18. M. Nádasi Mária: A projektoktatás elmélete és gyakorlata. Génusz Könyvek. 2010.
19. Podráczky Judit: Különlegesek. Adalékok a differenciálás módszertanához, Budapest, 2013.
20. Tóth László: Az olvasás pszichológiai alapjai. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, 2002.
21. Zsigmond István: Az értő olvasás fejlesztése – útmutató kézikönyv pedagógusok és pedagógusjelöltek számára – Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
22. Érvényben levő tantervek az elemi osztályok számára
23. *** Szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület. Általános szakmai koncepció.
http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciateruletek/1_szovegertes/koncepcio/szovegertes_alt-szakmai_koncepcio_abc.pdf
24. *** Sulinova oktatási programcsomag (1–12 osztály)
http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciateruletek/1_szovegertes/index.html

NOTĂ: Bibliografia pentru metodică de specialitate include și planurile cadru, programele școlare, precum și manualele cuprinse în catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.

GRUP DE LUCRU:

Coordonator:

Mátyás Emőke-Éva – inspector de specialitate limba maghiară învățământ primar și învățământ preșcolar, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, Direcția pentru Învățământ în Limbile Minorităților, București

Membru:

1. dr. Demény Piroška – Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Psihologie și Științe Educaționale, Institutul de Pedagogie și Didactică Aplicată, Cluj-Napoca
2. Porche Éva – I.S.J. Harghita, Miercurea Ciuc
3. Makai Emese-Márta – Școala Gimnazială Nr.2. „Diaconu Coresi”, Brașov
4. Karp Ágnes – Liceul cu Program Sportiv „Szász Adalbert”, Tg. Mureș